

3. Хартия основных прав Европейского Союза [Електронний ресурс]. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_524#Text.
4. Європейська хартія дослідників [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://h2020.com.ua/wp-content/uploads/2015/11/Book.pdf>.
5. Доклад ЮНЕСКО по науке: на пути к 2030 году [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://web.nioch.nsc.ru/library/doc-1/235407r.pdf>.

Annotation. The phenomenon of tolerance is analyzed as the principle of the modern corporate culture of university community. International normative acts, which regulate the process of education and science in university are described.

Key words: tolerance, university, corporate culture, educational process.

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНСТРУМЕНТІВ ХЕДЖУВАННЯ ВАЛЮТНИХ РИЗИКІВ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

О. М. ШУТЯК,
здобувач вищої освіти факультету менеджмент, група МЕН 6/1,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна

Анотація. В роботі розглянуто поняття та особливості валютного ризику. Досліджено інструменти управління валютними ризиками. Визначено переваги та недоліки фінансових інструментів хеджування валютних ризиків за останні роки. Досліджено та виділено найбільш відомі інструменти хеджування від зміни валютного курсу, а саме своп, форвард, ф'ючерс. Здійснено визначення хеджування як одного з важливих методів запобігання і мінімізації валютних ризиків.

Ключові слова: валютні ризики, хеджування, зовнішньоекономічна діяльність, деривативи.

У зв'язку з виходом на зовнішні ринки вітчизняних підприємств, кожен з них проводить розрахунки в іноземній валюті. Учасники зовнішньоекономічних відносин намагаються контролювати коливання валютного курсу, тому що від цього залежить їхній фінансовий результат. Тому важливим завданням діяльності підприємств є прогнозування та розрахунок валютних ризиків. Важливо, щоб менеджер розумів загрозу виникнення валютного ризику та вчасно здійснював хеджування для запобігання та мінімізації валютних ризиків. Ось тому для суб'єкта економічної діяльності важливе ефективне управління валютними ризиками та мінімізація втрат від коливань валютного курсу .

Дослідженням проблем управління валютними ризиками у зовнішньоекономічній діяльності за допомогою хеджування займаються такі науковці, як В.А. Галанов, М.П. Денисенко, С. М. Дунайчук, В.Н. Дорман, С.М. Еш, М.В. Кісельов, Ю. Г. Момот та ін.

Кожен з них вивчає застосування різних фінансових інструментів хеджування. Науковці виділяють на сьогоднішній час різні підходи до розуміння сутності хеджування та місця цього методу в системі управління ризиками. Так, одним із визначень терміну «хеджування» є — захист від можливих втрат, тобто розуміють діяльність, спрямовану на створення захисту від можливих фінансових втрат у майбутньому, пов'язаних зі зміною ринкової ціни фінансових інструментів чи товарів [3].

Зміна курсу може впливати на фінансові результати підприємств, тому зазвичай у світі для мінімізації валютних ризиків застосовують хеджування з використанням спеціальних фінансових інструментів – форвардів, ф'ючерсів, свопів тощо.

Хеджування пов'язане із застосуванням операцій із валютними деривативами.

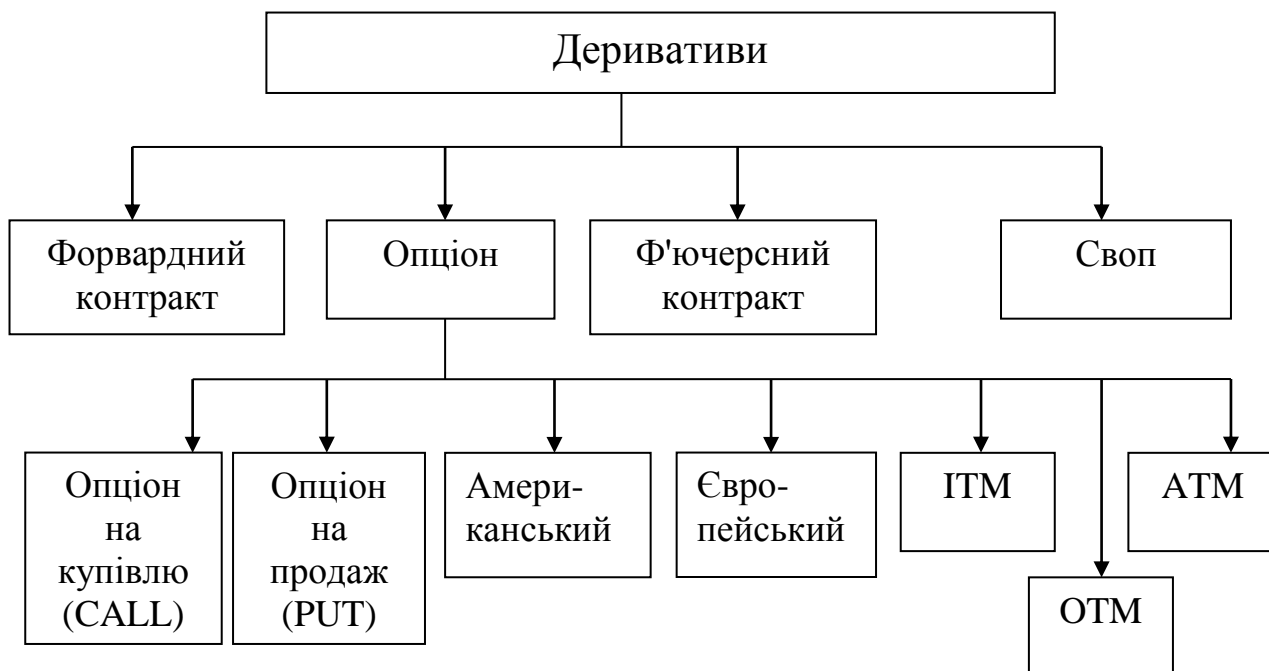

Рисунок 1 **Деривативи в системі хеджування**
Джерело: побудовано автором за даними [5]

Дериватив — це документ, що представляє собою договір на отримання базового активу (цінного паперу першого рівня або товару) в майбутньому. При цьому одна сторона зобов'язується виконати зобов'язання за базовим активом, а друга — прийняти права на його передання в заздалегідь встановлений термін [5].

Найбільш поширений спосіб зменшення валютного ризику - валютний форвард. Завдяки форвардній угоді економічний суб'єкт укладає договір щодо купівлі чи продажу та стає зобов'язаний купити чи продати за даним курсом іноземну валюту, що зазначена в договорі, у заздалегідь обраний термін у майбутньому періоді. Завдяки даному методу хеджування можна мінімізувати або навіть повністю усунути коливання щодо обмінного курсу придбаної чи проданої валюти в майбутньому періоді [1].

Найпоширенішим способом щодо зовнішнього покриття валютних ризиків є на сьогодні валютний опціон. Він дає право підприємству купити чи продати обраний актив у майбутньому за ціною яка заздалегідь установлена. Корисно їх використовувати, коли необхідно забезпечити покриття валютних надходжень чи платежів, якщо суми та час яких є невизначені. За сприятливого валютного середовища власник опціона може отримати додатковий прибуток [4].

Суть валютного свопу передбачає купівлю іноземної валюти з одночасним її продажем на дату яка зазначена в майбутньому періоді та з фіксацією умов цих операцій під час укладання договору. При здійсненні валютного свопу значно мінімізується валютний ризик, так як він розподіляється між учасниками форвардної угоди [7].

Ф'ючерсний контракт - це такий договір між продавцем чи покупцем, з одного боку, та клінінговою палатою ф'ючерсної біржі, з іншого боку, про надання чи прийняття певних інструментів фінансування за домовленою ціною на певну домовлену дату в майбутньому періоді [8]. Метою ф'ючерсного контракту є фіксування ціни в даний час, при якій буде відбуватися купівля чи

продаж інструментів фінансування у заздалегідь визначеному періоді. Тому що ф'ючерсні контракти мають два важливих значення:

1) Продаючи ф'ючерси починається процес стосовно здійснення операцій хеджування ризику, який зумовлений не цілком позитивними змінами ціни на спотовому ринку;

2) ф'ючерси надають дозвіл біржовим спекулянтам давати гарантію щодо прогнозів та проводити спекулятивні операції, щоб отримати дохід від різниці в ціні [6].

Тому, щоб здійснити операції з хеджування ризику потрібно скористатися фінансовими ф'ючерсами із використанням різних методів ціноутворення наведених інструментів.

Завдяки вищезазначеним інструментам хеджування можна виділити наступні переваги та недоліки.

Переваги	Недоліки
Проведення хеджування з мінімальним чи відсутнім кредитним ризиком.	Відсутність можливості щодо застосування строкових контрактів будь-якого терміну або ж розміру для виконання.
Зменшення чи мінімізація кредитного ризику завдяки ефективному процесу механізмів.	Обов'язкове виконання комісійних витрат під час укладання угод.
Простота регулювання величини хеджування позиції, або її закриття.	Необхідність відволікання коштів та прийняття ризику ліквідності під час хеджування.
Наявність моніторингу за цінами й обсягами торгів на доступні інструменти, що дає змогу вибрати оптимальну стратегію хеджування.	Несумісність спотового та ф'ючерсного ринку.

Джерело: побудовано автором за даними [2]

Отже, підприємства, що здійснюють зовнішньоекономічну діяльність, повинні слідкувати за мінімізацією валютного ризику. Повинні постійно проводити контроль валютного ризику, оскільки курси валют є досить нестійкими та піддаються впливу значних коливань. Завдяки фінансовим методам хеджування валютного ризику ми можемо підвищити

конкурентоспроможність підприємства, вчасно спрогнозувати валютні ризики та вчасно їх уникнути.

Література:

1. Валютні ризики. URL: http://stud.com.ua/34797/finansi/operatsiyni_riziki (Дата обращения – 25.03.2018).
2. Метод хеджування ризиків. URL: <https://buklib.net/books/33401/>
3. Хеджування як метод управління банківськими ризиками. URL: <https://ecj.oa.edu.ua/articles/2013/n22/11.pdf> (Дата звернення: 30.10. 2020).
4. Момот Ю.Г., Дунайчук С.М. Стратегія хеджування валютних ризиків у зовнішньоекономічній діяльності підприємств. Інфраструктура ринку. 2018. Випуск 17. С. 382-390.
5. Пахненко О. М., Глибока Н. А., Черненко Є. О. Валютні деривативи як інструменти хеджування валютних ризиків в Україні. Гроші, фінанси і кредит. 2017. № 10. С. 62–68.
6. Тюха, І. В. Хеджування валютних ризиків в управлінні зовнішньоекономічною діяльністю підприємств. Міжнародна наукова конференція: 13–17 жовтня 2014 р. – Київ : НУХТ, 2014. – С. 723–724.
7. Валютний своп. Національний банк України: офіційний сайт. URL : <https://bank.gov.ua>.
8. Прудко А. Становлення та розвиток ринку ф'ючерсних контрактів у світовій практиці та в Україні. Наукові записки. 2006. Т. 53. С. 93–96.

Annotation. A concept and features of currency risk are Inprocess considered. The instruments of management currency risks are investigational. Advantages and lacks of financial instruments of hedging of currency risks are certain in the last few years. Investigational and the most known instruments of hedging are distinguished from the change of rate of exchange, namely swapfile, forward, futures. Determination of hedging is carried out as one of important methods of prevention and minimization of currency risks.

Key words: currency risks, hedging, foreign economic activity, derivatives.

*Науковий керівник – Бурковська А.В., кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв, Україна*